

UVODNA RAZMATRANJA

U uslovima globalizacije, brzog rasta međunarodne trgovine, kao i uslovima dinamiziranja procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju, pojavljuju se nove potrebe za unapređenjem i razvojem društveno-ekonomskog sistema Bosne i Hercegovine u svrhu njegovog prilagođavanja i uključivanja u tokove međunarodnih standarda. Za ostvarivanje ovih potreba utvrđuju se ciljevi i zadaci, koji se, između ostalog, odnose i na restrukturiranje i harmonizaciju privrednog sistema Bosne i Hercegovine, u skladu sa međunarodnim normama i standardima, prije svega, u skladu sa standardima Evropske unije. U tom pogledu, u cilju povećanja ukupnog stepena efektivnosti privrednog sistema BiH, neophodno je harmonizovati i unaprijediti i carinski sistem Bosne i Hercegovine koji predstavlja jedan od najvažnijih segmenata nacionalnog privrednog sistema.

Ekonomija Bosne i Hercegovine može uspješno funkcionisati ukoliko efikasno i efektivno funkcionišu svi njeni elementi. Carinski sistem Bosne i Hercegovine predstavlja, u tom pogledu, u svim njegovim aspektima, jednog od ključnih nosilaca u održavanju stabilnosti i podsticanju razvoja privrede Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu uslove globalizacije, brz rast međunarodne trgovine i dinamiku procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine u Evropsku Uniju, ova knjiga obrađuje carinski sistem BiH u njegovim ključnim sadržajnim elementima.

U procesu integrisanja carinskih službi entiteta u jedinstvenu carinsku službu Bosne i Hercegovine u okviru Uprave za indirektno oporezivanje, uzimajući u obzir proces pridruživanja BiH u Evropsku uniju u okviru potpisanog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU, carinska administracija Bosne i Hercegovine je počela djelovati u novim, znatno izmjenjenim uslovima i okolnostima u odnosu na prethodni period. U okviru ovako postavljenih uslova, primaran zadatak carinske administracije ne predstavlja isključivo zaštita nacionalne privrede, već se taj zadatak transformiše u proces podrške nacionalnoj privredi u cilju njenog restruktuisanja i efikasnog uključivanja u tokove međunarodne trgovine. Za realizaciju ovih ciljeva potrebno je reorganizovati postojeći sistem. Trenutno je u toku proces transformacije i prilagođavanja carinskog sistema Bosne i Hercegovine u skladu sa evropskim i drugim međunarodnim standardima, što predstavlja jedan od najznačajnijih kriterija u cilju bržeg priključivanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju i druge međunarodne integracije.

U osnovi strukturisanja i izlaganja sadržaja ove knjige nastojali smo obuhvatiti najznačajnije sadržajne elemente odabranih tematskih jedinica, sa ciljem sagledavanja ukupnosti i sveobuhvatnosti razmatranog područja kao integralne cjeline šireg sistemskog okruženja.

Knjiga je namijenjena teoretičarima i praktičarima, tj. mogu je koristiti studenti i istraživači na univerzitetima, fakultetima i visokim školama, ali, u isto vrijeme, ona predstavlja i smjernice za razvoj i unapređenje znanja i samih učesnika carinskog sistema u cjelini, u prvom redu svih učesnika u carinskom postupku (carinskih službenika; ekonomskih operatera-uvoznika, izvoznika;špeditera), zatim službenika u organima uprave koji se bave pitanjima iz oblasti carine, javnosti, itd.

Navedenim konzumentima ove knjige nastojali smo predstaviti kategorijalni sistem iz oblasti carinskog sistema na jedan originalan i logički integrisan način, tako da korisnici mogu spoznati u prvom redu gdje se to carina i carinski sistem nalaze u odnosu na ukupno okruženje, tj. da ona predstavlja sastavni i integralni dio ukupne ekonomske politike jedne države, odnosno, specifičnije, sastavni dio zaštitne politike države u međunarodnim ekonomskim odnosima, da je definisana u različitim oblicima i sa različitim efektima djelovanja na njeno okruženje, da se i cjelokupni carinski sistem može definisati u skladu sa poznatim naučnim teorijama i slično.

U odnosu na postavljenu glavnu svrhu knjige koja proizilazi iz njenog naslova, nastojali smo obuhvatiti najznačajnije elemente carinskog sistema BiH, tj. prije svega, osnovnu legislativu carinskog sistema BiH, sublimiranu u okviru tri osnovna zakona – Zakona o carinskoj politici BiH, Zakona o carinskoj tarifi BiH i Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje, sa razvijenim rješenjima za osnovne institute carinskog sistema BiH – carinsku tarifu, carinsku vrijednost i porijeklo robe, kao i najznačajnije carinske postupke koji se primjenjuju u okviru carinskog sistema BiH. Ovom treba i pridodati i primjere važećih obrazaca koji se primjenjuju u okviru navedenih instituta i carinskih postupaka, koji su integrisani u prilogu ove knjige. Također, konzekventno naslovu knjige, obuhvaćeni su i osnovni izvori carinskog i trgovinskog prava koji se primjenjuju u Evropskoj uniji, kao i sama carinska politika Evropske unije.

Neizostavan dio sadržaja knjige posvećen je i prikazu carinske službe BiH u okviru Uprave za indirektno oporezivanje, kao ključnog nosioca glavne aktivnosti na upravljanju cjelokupnim carinskim sistemom BiH, pa time i većine reformskih procesa koje je potrebno provesti u cilju usklađivanja i integrisanja carinskog sistema BiH u zajednički carinski sistem EU.

Imajući u vidu da se cjelokupni državni sistem BiH, pa time i njen carinski sistem, nalazi u procesu transformacije i prilagođavanja u odnosu na proklamovane principe evropskih standarda, smatrali smo da je od nemjerljive važnosti da prikazemo kako i na koji način se naš carinski sistem treba kretati u korelaciji sa evropskim i drugim relevantnim međunarodnim standardima, što je i prikazano u poglavlju knjige koje obrađuje reformu carinskog sistema BiH u skladu sa tim standardima.

Iz samog naslova knjige također je vidljivo da su se autori na neki način odredili za kratkoročno trajanje vrijednosti glavnine ove knjige, budući da se njen sadržaj ograničava, uslovno, za proces integracije BiH u Evropsku uniju. Međutim, autori polaze od pretpostavke i spoznaja da se svaki sistem, pa time i carinski sistem ne mogu posmatrati statično, jednom zauvijek dati, i odvojeno od strategije razvoja šireg sistemskog okruženja, u ovom slučaju sadašnjeg društveno-ekonomskog sistema BiH u odnosu na Evropsku uniju, već autori u svojoj odluci da se odrede za ograničeni vremenski period trajanja knjige potvrđuju da prihvataju odrednicu vremena kao neizostavan element – dinamičku kategoriju, bez koje je, u datim specifičnim uslovima, praktično i nemoguće obuhvatiti i objasniti dati kategorijalni sistem i stanje carinskog sistema BiH u sadašnjim uslovima i budućim perspektivama njegovog razvoja.

Stoga, ovu knjigu treba shvatiti i kao model prikaza datog sistema za buduće istraživače i autore, kako bi se mogao pratiti historijski razvoj osnovnih elemenata carinskog sistema BiH u odnosu na dato okruženje i za određeni vremenski period.

Autori